

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/11/2020
Identifikačné číslo spisu: 6213200885
Dátum vydania rozhodnutia: 27.04.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:6213200885.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: REMONT plus, s.r.o., IČO: 31 442 277, Banícka 1247, Veľký Krtíš, právne zastúpeného: JUDr. Miroslav Chromý, advokát, SNP 33, Veľký Krtíš, proti žalovanému: Z. X., bývajúcí G. J. XXX/XX, I. H., právne zastúpenému: JUDr. Lucia Fabriciusová, advokát, J. A. Komenského 18B, Banská Bystrica, o zaplatenie 6.000 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 10 C 38/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. marca 2019 sp. zn. 13 Co 305/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13 Co 305/2017 z 26. marca 2019 a rozsudok Okresného súdu Veľký Krtíš z 19. mája 2017 č. k. 10 C 38/2014-214 a vec vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie súdu prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Veľký Krtíš (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 10 C 38/2014-214 z 19. mája 2017 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.121,61 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % od 25. januára 2013 do zaplatenia. Vo zvyšku súd žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi vo výške 29,28 %.

2. Žalovaný prevzal od žalobcu sumu 6.000 Eur ako zálohu za predaj nehnuteľností, zapísaných na LV č. 911 v katastrálnom území S. H., ktoré boli v tom čase vo vlastníctve S.. M. X.. Žalovaný konal na základe plnomocenstva zo dňa 08. decembra 2011. Mal za preukázané, že žalovaný prevzal od žalobcu sumu 6.000 Eur s tým, že poskytnutá suma bola pôvodne poskytnutá z titulu pôžičky a neskôr bola pretransformovaná ako záloha na kúpnu cenu. Rovnako mal za preukázané, že dlžník S.. M. X. podal návrh na vyhlásenie konkurzu dňa 04. júla 2012, pričom v časti Zoznam záväzkov sa nachádza aj záväzok úpadcu voči žalobcovi vo výške 6.000 Eur z titulu poskytnutej zálohy za nehnuteľnosti v k. ú. S. H. vedené na LV č. XXX, ktorých vlastníkom bol v danom čase úpadca. Splnomocnenie, ktoré dlžník podpísal oprávňovalo žalovaného, aby ho zastupoval vo všetkých právnych úkonoch, prijímal, dával splnomocnenia, preberal písomnosti, podpisoval zmluvy, vrátane zmluvy o budúcej zmluve a kúpnej zmluvy a prijímal z tohto titulu finančné prostriedky pokiaľ sa týka nehnuteľností, ktoré sú vedené na Správe katastra Veľký Krtíš, pre obec v katastrálnom území S. H. na LV č. XXX. Toto

splnomocnenie sa vzťahovalo na všetky právne úkony, ktoré sa priamo alebo nepriamo týkajú predmetných nehnuteľností v plnom rozsahu bez obmedzenia a platí až do odvolania tohto splnomocnenia. Podľa názoru okresného súdu predstavuje splnomocnenie všeobecné plnomocenstvo, týkajúce sa všetkých náležitostí súvisiacich s nehnuteľnosťami zapísanými na LV č. XXX pre katastrálne územie S. H., to znamená aj na uzatváranie kúpnej zmluvy s navrhovateľom a prevzatie kúpnej ceny. Súd prvej inštancie považoval za preukázané, že žalovaný odovzdal synovi (dlžníkovi pozn.) sumu 3.000 Eur, ktoré boli použité na firemné záležitosti. V tejto časti splnomocnenec svoje oprávnenie podľa názoru okresného súdu neprekročil a splnomocniteľ nemusel žiadne prekročenie oznamovať. Na základe uvedeného súd vyhodnotil za dokázané, že žalovaný v tejto časti konal ako splnomocnenec na základe oprávnenia vyplývajúceho z plnomocenstva zo dňa 08. decembra 2011, ktoré mu udelil splnomocniteľ S.. M. X.. Preto súd prvej inštancie vychádzal z presvedčenia, že pasívne legitimovaným v tejto časti sporu mal byť S.. M. X. a nie označený žalovaný Z. X. a preto žalobu v tejto časti zamietol.

3. Ďalej uviedol, že pokiaľ ide o použitie zostávajúcich 3.000 Eur, ktoré mali byť použité na úhradu elektrickej energie a platby do sociálnej poisťovne, v tejto časti považoval odvolací súd tvrdenie o nedostatku pasívnej legitimácie za predčasné a žiadal doplniť dokazovanie ohľadom účelu použitia zostávajúcej časti poskytnutých financií. Na základe vykonaného dokazovania ustálil, že žalovaný z poskytnutých financií odovzdal synovi sumu 3.000 Eur a vykonal v jeho mene platbu do pokladnice Sociálnej poisťovne vo výške 878,39 Eur. V tejto časti (3.878,39 Eur) žalobu zamietol z dôvodu nedostatku pasívnej legitimácie, pretože mal preukázané, že žalovaný konal ako zástupca. V časti o zaplatenie sumy 2.121,61 Eur súd rešpektujúc právny názor odvolacieho súdu rozhodol tak, že zaviazal žalovaného na úhradu uvedenej sumy v prospech žalobcu, pretože žalovaný nepreukázal, že financie použil v prospech splnomocniteľa a súd dospel k názoru, že ich použil na svoje osobné potreby. Vzhľadom na omeškanie žalovaného s plnením peňažného dlhu, žalovaného zaviazal popri istine aj na zaplatenie úrokov z omeškania.

4. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom č. k. 13 Co 305/2017-256 z 26. marca 2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti a v časti náhrady trov konania a žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. V ostatnej časti zostal rozsudok okresného súdu nedotknutý. V odôvodnení rozsudku konštatoval, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny s tým, že žalovaný v odvolaní neuviedol žiadne skutočnosti, okolnosti alebo argumenty, ktoré by neboli predmetom skúmania prvoinštančného súdu a s ktorými by sa okresný súd pri rozhodovaní a pri jeho odôvodnení náležite nevysporiadal.

5. Dal do pozornosti svoje skoršie uznesenie č. k. 13 Co 347/2015-144 zo dňa 20. septembra 2016, ktorým zrušil rozsudok Okresného súdu Veľký Krtíš č. k. 10 C 38/2014-123 zo dňa 08. októbra 2014 a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, v ktorom ustálil, že záver okresného súdu o tom, že žalovaný nie je pasívne legitimovaným subjektom je predčasný, pretože žalovaný z celkovo od žalobcu prevzatej sumy 6.000 Eur odovzdal dlžníkovi len sumu 3.000 Eur. Vyslovil, že vo vzťahu ku zvyšnej časti poskytnutej sumy vo výške 3.000 Eur sa v rámci dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyskytli rozpory vo výpovedi žalovaného a dlžníka, ktoré okresný súd neodstránil a ani sa s nimi v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal. V tejto súvislosti uviedol, že z takto zisteného skutkového stavu nebolo zrejmé, kto uhradil faktúru za elektrickú energiu do predmetnej nehnuteľnosti, a teda, či žalovaný sumu 3.000 Eur odovzdanú žalobcom ako súčasť sumy 6.000 Eur skutočne na tieto účely použil, alebo či si ju ponechal a použil na svoje súkromné účely, čo by znamenalo, že čo do zaplatenia sumy 3.000 Eur je žalovaný pasívne legitimovaný.

6. Uviedol, že z doplneného dokazovania súdom prvej inštancie nevyplývalo, že by žalovaný bol poverený na naloženie so zvyškom financií (3.000 Eur) inak, nebola preukázaná úhrada elektrickej energie, uhradenie exekúcií, doplneným dokazovaním bolo preukázané, že žalovaný v mene zastúpeného dlžníka vykonal platbu do pokladnice Sociálnej poisťovne vo výške 878,39 Eur.

7. Keďže v konaní bola preukázaná iba úhrada v mene dlžníka do pokladnice Sociálnej poisťovne vo

výške 878,39 Eur, vo zvyšnej časti 2.121,61 Eur považoval za potrebné konanie žalovaného hodnotiť ako konanie nad rámec splnomocnenia. Na základe uvedeného rozhodnutie súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutom výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2.121,61 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne od 25.01.2013 do zaplattenia v lehote troch dní od právoplatnosti odvolaním napadnutého rozsudku ako vecne správny potvrdil, vrátane výroku o trovách konania, ktorý bol odôvodnený väčším úspechom žalovaného v konaní, a ktorý žalovaný ani nenapadol konkrétnymi dôvodmi.

8. Žalovaný podal proti I. a III. výroku rozhodnutia odvolacieho súdu dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len ako „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) a podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dôvodiac, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces ako aj tým, že rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

9. Namietal, že bol vo veci činný len ako zástupca predávajúceho na základe plnomocenstva, ktorého obsah - rozsah deklaroval písomným plnomocenstvom zo dňa 08. decembra 2011. Dovolateľ vyslovil, že konajúce súdy dostatočne zistili skutkový stav, na strane súdov však došlo k vážnym aplikačným pochybeniam procesných a hmotnoprávných noriem, ktoré majú zásadný negatívny dôsledok na procesnú stránku konania ako aj na správne a spravodlivé meritórne rozhodnutie vo veci samej. Mal za to, že súdy oboch inštancií postupovali v rozpore s článkom 2, 3, 4 a 16 CSP. Dodal, že zistený skutkový stav súdy nesprávne právne vyhodnotili.

10. S poukazom na ustanovenie § 22 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej aj ako „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“) a § 32 ods. 2 OZ konštatoval, že zákon jednoznačne zakotvuje, že na základe splnomocnencových úkonov vznikajú práva a povinnosti priamo splnomocniteľovi, preto na základe konania žalovaného vznikajú práva a povinnosti priamo predávajúcemu (splnomocniteľovi, resp. dlžníkovi pozn.). Dodal, že prevzatím zálohy na kúpnu cenu zanikla kupujúcemu povinnosť túto zálohu odovzdať predávajúcemu a predávajúcemu zaniklo oprávnenie na jej vymáhanie od kupujúceho, ide o právny vzťah medzi kupujúcim a predávajúcim, nie medzi ich zástupcami, teda predávajúci ani nemusí mať vedomosť, či splnomocnenec prevzal dohodnutú zálohu.

11. Ďalej dovolateľ namietal čiastočnú aplikáciu § 32 ods. 2 OZ na prijatú zálohu ako nelogickú a svojvoľnú. Mal za to, že súdy sa bez právneho titulu miešajú do právneho vzťahu medzi splnomocnencom a splnomocniteľom a nahrádzajú vôľu splnomocniteľa. Zdôraznil, že celé dokazovanie o tom, ako splnomocnenec naložil so zálohou na kúpnu cenu bolo z hľadiska merita tohto konania právne irelevantné. Vzhľadom na uvedené dovolateľ konštatoval, že odvolací súd neprávne právne posúdil aplikáciu právnej normy ohľadne pasívnej legitimácie žalovaného s poukazom na neexistenciu právneho vzťahu so žalobcom.

12. Napokon dovolateľ upriamil pozornosť na tú skutočnosť, že od právnej úpravy, ktorá deklaruje, že z konania splnomocnenca vzniknú práva a povinnosti splnomocniteľovi v tom prípade, že splnomocnenec koná v mene splnomocniteľa a v rozsahu stanovenom plnou mocou sa dovolací súd neodklonil ani vo svojich nepublikovaných rozhodnutiach, keďže takýto odklon považoval dovolateľ za odklon od hmotného práva, príkladmo uviedol uznesenie sp. zn. 4 Cdo 18/2009 z 31. mája 2010.

13. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudky súdov nižšej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie alternatívne, aby napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil a žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovanému priznal právo na náhradu trov konania. Žiadal odložiť vykonateľnosť napadnutých rozhodnutí.

14. Žalobca sa v stanovenej lehote k dovolaniu žalovaného nevyjadril.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po

zistení, že dovolanie podala strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

16. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. V zmysle ustanovenia § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

17. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytykána v dovolaní. Dovolací súd však osobitne zdôrazňuje, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor strany tvrdiacej, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

18. Dovolací súd najskôr skúmal existenciu prvého z dovolateľom uplatnených dovolacích dôvodov, ktorým je tzv. vada zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V danom prípade dovolateľ argumentoval, že bol vo veci činný len ako zástupca predávajúceho na základe plnomocenstva zo dňa 08. decembra 2011. Dovolateľ mal za to, že konajúce súdy dostatočne zistili skutkový stav, avšak došlo k vážnym aplikačným pochybeniam procesných a hmotnoprávnych noriem, ktoré mali zásadný negatívny dôsledok na procesnú stránku konania ako aj na správne a spravodlivé meritórne rozhodnutie vo veci samej. Dovolateľ vytykal súdom nižšej inštancie, že postupovali v rozpore s článkom 2, 3, 4 a 16 Civilného sporového poriadku a že zistený skutkový stav nesprávne právne vyhodnotili.

19. Na tomto mieste dáva dovolací súd do pozornosti, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

20. K namietanému pochybeniu najvyšší súd konštatuje, že pod pojmom „procesný postup“ sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariača možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní. Pri posudzovaní nesprávneho procesného postupu, ktorý spočíva v tom, že strane bolo znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva, je nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na

spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv bude potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietať alebo zvrátiť nesprávny postup súdu. V tomto zmysle musí pre prípustnosť dovolania konanie ako celok vykazovať znaky nespravodlivosti.

21. Po preskúmaní predmetnej dovolacej veci, najvyšší súd poukazuje, že dovolacia námietka žalovaného, týkajúca sa pochybení pri aplikácii procesných a hmotnoprávných noriem, ktoré mali mať zásadný negatívny dôsledok na procesnú stránku konania ako aj na správne a spravodlivé meritórne rozhodnutie vo veci samej, nebola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. V súvislosti s uvedeným dáva dovolací súd do pozornosti, že z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. S poukazom na vyššie uvedené dovolateľ nepreukázal, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Vzhľadom na uvedené dovolací súd vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezistil a dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako neprípustné.

22. Vzhľadom k tomu, že konanie odvolacieho súdu nebolo postihnuté dovolateľom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP pristúpil k posúdeniu jeho dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, kedy dovolateľ namietal, že odvolací súd nesprávne posúdil otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného z dôvodu výkladu a aplikácie práva v rozpore s ustanoveniami o zastúpení (§ 22 a nasl. Občianskeho zákonníka), teda odvolací súd rozhodol rozdielne ako dovolací súd (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

23. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

24. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

25. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietanej nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

26. Z obsahu dovolania pre dovolací súd vyplynulo, že dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižšej inštancie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu).

27. Ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú

opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3 Cdo 6/2017, 6 Cdo 21/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017, ktoré bolo neskôr publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako judikát R 71/2018). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu však nepatria rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky.

28. Pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na dvoch alebo viacerých (z hľadiska merita rozhodnutia rovnocenných) dôvodoch, z ktorých každý jeden aj len samostatne bol súdom považovaný za kľúčový [v tom zmysle, že so zreteľom naň bolo treba žalobu buď zamietnuť alebo (naopak) žalobe vyhovieť], zaťažuje procesná povinnosť dovolateľa preukázať prípustnosť a opodstatnenosť dovolania vo väzbe na každý jeden z týchto dôvodov. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, takto dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

29. Osobitne významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je jej zásadný právny význam. Aj za účinnosti nových civilných predpisov je opodstatnené konštatovanie, že otázkou zásadného právneho významu je otázka, ktorá je významná nielen pre prerokovávanú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov SR (1 Cdo 132/2009, 2 Cdo 71/2010, 3 Cdo 51/2006, 4 Cdo 151/1998, 5 Cdo 1/2010, 7 Cdo 117/2011). Zásadný právny význam otázky, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je daný zámerom prispieť k zjednocovaniu (a zjednoteniu) rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky.

30. Je treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je relevantná len otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky uvedené znaky. Ak z týchto znakov chýba čo i len jeden, nemôže byť dovolanie procesne prípustné.

31. V súvislosti s argumentáciou žalovaného, že jeho dovolanie je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolateľ uviedol, že odvolací súd dospel k nesprávnemu právnomu posúdeniu, keď dospel k záveru, že žalovaný je pasívne vecne legitimovaný z dôvodu konania nad rámec splnomocnenia, keď v konaní nepreukázal, že financie prevzaté od žalobcu použil v prospech splnomocniteľa. Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu dôvodil poukazom na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 4 Cdo 18/2009 z 31. mája 2010.

32. V prvom rade dáva dovolací súd do pozornosti, že žalovaný bol činný ako zástupca (splnomocnenec) predávajúceho na základe plnomocenstva z 08. decembra 2011 pri predaji nehnuteľnosti predávajúceho (presne špecifikované v plnomocenstve, pozn.) s tým, že od žalobcu ako kupujúceho prevzal zálohu na kúpnu cenu vo výške 6.000 Eur. Z udelenej plnej moci vyplýva, že žalovaný bol splnomocnený, aby splnomocniteľa „vo všetkých právnych úkonoch zastupoval, prijímal a dával splnomocnenia, preberal písomnosti a podpisoval zmluvy, vrátane zmluvy o budúcej zmluve a kúpnej zmluve a prijímal z tohto titulu aj finančné prostriedky, pokiaľ sa týka nehnuteľnosti, ktoré sú vedené na Správe katastra Toto splnomocnenie platí na všetky právne úkony, ktoré sa priamo alebo nepriamo týkajú predmetných nehnuteľností v plnom rozsahu bez obmedzenia a platí až do odvolania tohto splnomocnenia.“

Podľa § 22 ods. 1 Občianskeho zákonníka, zástupcom je ten, kto je oprávnený konať za iného v jeho

mene. Zo zastúpenia vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému.

33. Dovolací súd považuje za dôležité uviesť, že fyzické a právnické osoby môžu konať v právnych vzťahoch osobne alebo sa môžu dať zastúpiť zástupcom. Priame zastúpenie spôsobuje právne následky priamo zastúpenej osobe. Zástupca koná v mene a na účet zastúpeného, z právnych úkonov zástupcu, ak sú realizované v rozsahu jeho oprávnenia, vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému. Právne vzťahy medzi zástupcom a zastúpeným, ich vzájomné práva a povinnosti, to znamená interný - vnútorný - vzťah sú spravidla regulované na inom mieste, v závislosti od právneho dôvodu vzniku zastúpenia, v prípade zmluvného zastúpenia si zástupca a zastúpený upravujú práva a povinnosti medzi sebou v zmluve. Na rozdiel od zákonného zastúpenia základom vnútorných vzťahov v zmluvnom zastúpení je autonómia vôle zmluvných strán a právna úprava má prevažne dispozitívny charakter.

34. Základnými princípmi priameho zastúpenia sú princíp reprezentácie, princíp publicity zastúpenia a princíp abstrakcie zastúpenia. Princíp reprezentácie vyjadruje skutočnosť, že zástupca koná v mene zastúpeného a reprezentuje (zastupuje) ho pri právnych úkonoch s účinkami, ktoré sa priamo viažu na osobu zastúpeného. Dôležitosť osoby zástupcu sa prejavuje aj v tom, že zástupca v rámci realizácie zastúpenia prejavuje svoju vôľu a právny úkon zástupcu, a nie zastúpeného, musí spĺňať všetky náležitosti právnych úkonov, aby spôsobil právne následky. Princíp publicity zastúpenia znamená, že zastúpenie vyžaduje, aby zástupca voči tretej strane prejavil, že nekoná vo svojom mene, ale v mene zastúpeného. Založenie účinkov priameho zastúpenia predpokladá okrem oprávnenia zastupovať založeného zákonom alebo splnomocnením aj to, aby zástupca konal v mene zastúpeného takým spôsobom, aby z jeho konania aj tretej strane bolo zrejmé, že nekoná vo vlastnom mene. Princíp abstrakcie zastúpenia je vyjadrením nezávislosti udelenia oprávnenia zastupovať a vzniku oprávnenia zastupovať od podkladového - interného - vzťahu medzi zástupcom a zastúpeným. Jeho primárnym účelom je ochrana tretích osôb, ktoré konajú so zástupcom v dobrej viere v rozsah jeho oprávnenia, ktoré vyplývajú z plnomocnenstva alebo inej právnej skutočnosti. V slovenskej právnej úprave je tento princíp vyjadrený najmä v § 32 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Podľa § 32 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak splnomocnenec koná v mene splnomocniteľa v medziach oprávnenia zastupovať, vzniknú tým práva a povinnosti priamo splnomocniteľovi.

35. S poukazom na § 32 ods. 2 Občianskeho zákonníka platí, že splnomocnenec v rámci konania za splnomocniteľa musí tretím osobám dať zreteľne najavo, že nekoná vo svojom mene, ale jeho konanie je konaním v mene inej osoby. Princíp publicity vyžaduje zverejnenie priameho zastúpenia. V opačnom prípade sa uplatní nevyvrátiteľná domnienka, že konajúca osoba koná sama za seba, vo vlastnom mene a je z toho konania aj zaviazaná. Ak by aj takáto osoba v skutočnosti konala v záujme inej osoby a na jej účet, môže ísť len o nepriame zastúpenie.

36. Dovolací súd poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu z 31. mája 2010 sp. zn. 4 Cdo 18/2009 a na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 10/2013 zo 07. júna 2013, z ktorých obsahu tiež vyplýva záver, že zástupcom je ten, kto je oprávnený konať za iného v jeho mene, pričom zo zastúpenia vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému.

37. Dovolací súd, v súvislosti s prejednávanou otázkou vecnej legitímácie žalovaného vyplývajúcej z povahy plnomocnenstva a rozsahu oprávnení v ňom uvedených poukazuje aj na rozhodnutie najvyššieho súdu 2 M Cdo 8/2014 z 30. júna 2015, v ktorom dovolací súd uviedol: „Plnomocnenstvo je jednostranný právny úkon splnomocniteľa, ktorým prehlasuje voči tretej osobe, resp. tretím osobám (tzv. vonkajší vzťah), že splnomocnil inú osobu ako oprávnenú, t. j. za splnomocnenca, aby ho v rozsahu uvedenom v tejto plnej moci zastupoval (akékoľvek obmedzenia, resp. usmernenia alebo výhrady nezahrnuté v plnej moci, nie sú voči tretím osobám právne relevantné - bližšie § 32 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Plnomocnenstvo zároveň osvedčuje, resp. deklaruje navonok, že medzi splnomocniteľom a splnomocnencom existuje vnútorný právny vzťah založený dohodou o zastúpení (možno tiež hovoriť o dôkaze vnútorného právneho vzťahu). Na vymedzenie rozsahu oprávnenia splnomocnenca konať za splnomocniteľa je rozhodujúci obsah plnej moci. Ak má byť rozsah splnomocnenecovho oprávnenia

konat' za splnomocniteľa nejakým spôsobom obmedzený, musí byť toto obmedzenie výslovne vyjadrené v plnej moci (vyžaduje to princíp ochrany právnej istoty tretích osôb). Akékoľvek vnútorné obmedzenia nemajú voči tretím osobám žiadne právne účinky. Ak plnomocenstvo žiadne obmedzenia nevykazuje, ide o plnú moc neobmedzenú (všeobecnú, generálnu), t. j. splnomocnenec koná voľne podľa svojho vedomia a svedomia. V takom prípade splnomocniteľa postihujú všetky prípadné riziká, ktoré z prekročenia pokynov daných zástupcovi vyplývajú. Obsah plnej moci ako právneho úkonu, ktorý musí spĺňať všetky jeho náležitosti je potrebné vykladať podľa zásad stanovených pre interpretáciu právnych úkonov § 35 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka. Plnomocenstvo teda môže byť všeobecné (neobmedzené, generálne), t. j. také, ktoré oprávňuje na všetky právne úkony (okrem tých, ktoré si vyžadujú osobitné plnomocenstvo - porov. napr. § 463 ods. 2 Občianskeho zákonníka), alebo špeciálne (konkrétne, obmedzené), ktoré oprávňuje len k jednotlivému, resp. k niekoľkým právnym úkonom alebo k opakujúcim sa právnym úkonom určitého druhu (napr. uzatvárať za splnomocniteľa kúpne zmluvy).“

38. V uznesení sp. zn. 4 Cdo 18/2009 z 31. mája 2010 najvyšší súd vyslovil: „Pre vymedzenie rozsahu oprávnenia splnomocnenca konat' za splnomocniteľa vo vzťahu k tretím osobám nie je dohoda o plnomocenstve právne významná; rozhodujúci je rozsah oprávnenia uvedený v plnej moci, ktorá je právnym úkonom splnomocniteľa, ktorým sa dáva tretím osobám najavo, že splnomocnenec je oprávnený zastupovať splnomocniteľa v rozsahu v plnej moci uvedenom. Od plnomocenstva podľa § 31 OZ treba odlišovať procesné plnomocenstvo udelené podľa § 24 a nasl. O.s.p., ktoré účastník konania udeľuje zástupcovi na zastupovanie v občianskom súdnom konaní a ktoré sa udeľuje v písomnej forme alebo ústne do zápisnice buď pre celé konanie alebo len pre určité úkony. Možno teda udeliť všeobecné plnomocenstvo oprávňujúce zástupcu na všetky úkony, ktoré môže v konaní účastník urobiť (spravidla sa udeľuje advokátovi) alebo plnomocenstvo oprávňujúce zástupcu konat' len v rozsahu jedného úkonu, resp. určitého druhu úkonov. Pri interpretácii obsahu plnomocenstva treba prihliadnuť na zmysel použitých slov a predovšetkým na to, čo chcela konajúca osoba použitými slovami vyjadriť.... Z konania splnomocnenca vzniknú práva a povinnosti splnomocniteľovi v tom prípade, že splnomocnenec koná v mene splnomocniteľa a v rozsahu stanovenou plnou mocou, ktorá objektívne existuje.“

39. Napokon v uznesení z 29. januára 2020 sp. zn. 4 Cdo 16/2019 najvyšší súd dal do pozornosti: „17. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že zo zmluvy musí byť zrejmé, že ju za účastníka uzavrel jeho splnomocnenec. Ak koná splnomocnenec na základe plnej moci právne úkony za splnomocniteľa v jeho mene (priame zastúpenie), musí byť už zo zmluvy zrejmé, že ju uzavrel za účastníka jeho zástupca. V opačnom prípade, ak by táto okolnosť nebola zrejmalá, platí, že splnomocnenec konal vo vlastnom mene. V prípade, že ide o písomný právny úkon, musela by táto skutočnosť vyplývať z tohto písomného právneho úkonu. Nestačí, že táto okolnosť je prípadne daná inými skutočnosťami, pokiaľ nie sú vyjadrené v tomto písomnom právnom úkone. 18. Ak splnomocnenec prekročil svoje oprávnenie vyplývajúce z plnomocenstva, je splnomocniteľ viazaný, len pokiaľ toto prekročenie schválil. Ak splnomocnenec pri konaní prekročil svoje oprávnenie konat' za splnomocniteľa, alebo ak niekto koná za iného bez plnomocenstva, je z tohto konania zaviazaný sám, okrem prípadu že by ten, za koho sa konalo, právny úkon dodatočne bez zbytočného odkladu schválil. Ak splnomocniteľ neschválil prekročenie plnomocenstva alebo konanie bez plnomocenstva, môže osoba, s ktorou sa konalo, od splnomocnenca požadovať buď splnenie záväzku, alebo náhradu škody spôsobenej jeho konaním, toto však neplatí, ak osoba, s ktorou sa konalo, o nedostatku plnomocenstva vedela.“

40. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd riešením „dovolacej“ otázky nastolenej žalovaným odklonil od podstaty všeobecných právnych záverov dovolacieho súdu uvedených v rozhodnutiach, podstatná časť ktorých bola citovaná vyššie. Odvolací súd svoje rozhodnutie založil na skutkovom zistení, že žalovaný nepreukázal, že prijaté financie v sume 2.121,61 Eur použil v prospech splnomocniteľa, preto konanie žalovaného čo do tejto výšky považoval za konanie nad rámec splnomocnenia. V uvedenom rozsahu považoval žalovaného za vecne legitimovaný subjekt. Obsah spisu však opodstatňuje záver, že výsledok riešenia právnych otázok odvolacím súdom sa dostal do kolízie s právnymi závermi zodpovedajúcimi ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. Dovolací súd preto uvádza, že odvolací súd sa svojím právnym záverom na podklade zisteného skutkového stavu odklonil od záverov vyjadrených najvyšším súdom vo vyššie uvedených rozhodnutiach a dovolací súd ani nezistil

žiadny dôležitý dôvod, pre ktorý by sa mal odchýliť od takto publikovaných záverov.

41. Predpoklad prípustnosti tejto časti dovolania žalovaného spočíval v tom, že odvolací súd pri riešení právnej otázky zvolil „odklon“ od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, čiže bola vymedzená vo vzťahu k už existujúcej judikatúre dovolacieho súdu, resp. k nesprávnemu riešeniu právnej otázky odvolacím súdom. Tento predpoklad z pohľadu dovolacieho súdu v predmetnom prípade obstál, preto najvyšší súd dospel k záveru, že žalovaný dôvodne namietal odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

42. Zo znenia plnomocenstva, na základe ktorého žalovaný zastupoval svojho syna (predávajúceho, resp. dlžníka pozn.) zo dňa 08. decembra 2011 pre dovolací súd vyplynulo, že žalovaný bol splnomocnený svojim synom na to, aby ho zastupoval vo všetkých právnych úkonoch súvisiacich s predajom nehnuteľností, ktoré v danej plnej moci špecifikoval. Z takto formulovanej plnej moci dovolací súd usúdil, že sa jednalo o všeobecnú plnú moc, na základe ktorej bol žalovaný oprávnený od žalobcu (budúceho kupujúceho) prevziať zálohu na kúpnu cenu, pričom všetky úkony žalovaného týkajúce sa nehnuteľností zahrnutých v plnomocenstve sa pričítali zastúpenému, keďže žalovaný konal v medziach oprávnení vyplývajúcich mu z plnomocenstva.

43. Dovolací súd sa stotožnil s námietkou dovolateľa, že žalovaný nebol pasívne vecne legitimovaný v danom spore, keď splnomocnenec konal v mene splnomocniteľa v rozsahu stanovenom plnou mocou, ktorá objektívne existovala, preto na základe splnomocnených úkonov vznikli práva a povinnosti priamo splnomocniteľovi. Konanie splnomocnenca je nutné hodnotiť ako priame konanie splnomocniteľa. Podľa názoru dovolacieho súdu je z hľadiska merita veci právne irelevantné ako žalovaný naložil s prijatou zálohou, nakoľko prijímanie finančných prostriedkov v súvislosti s právnymi úkonmi týkajúcimi sa nehnuteľností špecifikovaných v plnej moci predstavovalo konanie v rámci splnomocnenia. Ak aj žalovaný použil prijaté financie na súkromné účely, resp. nepreukázal, že prijaté finančné prostriedky boli odovzdané splnomocniteľovi alebo použité na úhradu jeho záväzkov, jedná sa o porušenie vzťahu medzi splnomocniteľom a splnomocnencom, do ktorého nie je súd oprávnený svojvoľne zasahovať.

44. S poukazom na uvedené dovolací súd poznamenáva, že v predmetnom spore súd prvej inštancie musel rešpektovať záväzný právny názor odvolacieho súdu vyslovený v zrušujúcom uznesení. Podľa názoru dovolacieho súdu tento nemožno považovať za správny, keďže to ako žalovaný (splnomocnený zástupca) naložil so zálohou, ktorú prevzal od žalobcu, či ju použil alebo nepoužil na súkromné účely je z hľadiska posudzovania vecnej legitímácie irelevantný, nakoľko konal na základe platného plnomocenstva a v rozsahu v nej obsiahnutých oprávnení, preto v zmysle príslušných ustanovení (najmä § 22 a nasl. OZ) zo zastúpenia vznikli práva a povinnosti priamo zastúpenému - zastúpený je vecne legitimovaný v celej požadovanej sume 6.000 Eur, ktorá predstavovala zálohu na kúpnu cenu. Tým, že odvolací súd z tohto aspektu neposudzoval skutkový stav veci v nadväznosti k právnej stránke veci, došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

45. Dovolací súd poukazuje, že vecná legitímácia vyjadruje postavenie účastníka konania v hmotnoprávnom vzťahu (niekedy aj v procesnoprávnom vzťahu), ktoré v konečnom dôsledku vedie k úspechu alebo neúspechu v konaní. Účastník konania, ktorý je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti (záväzku), má pasívnu legitímáciu. Vecná legitímácia sa na začiatku konania tvrdí. Súd žalobe vyhovie len vtedy, ak žalobca žaluje osobu, ktorá je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti. Ak sa to v konaní nedokáže, súd žalobu zamietne so záverom o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného bez ohľadu na prípadné zistenie, že nositeľom pasívnej vecnej legitímácie je iný subjekt, ktorého ale žalobca za žalovaného neoznačil (uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 6 Cdo 214/2011 z 18. januára 2012).

46. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

47. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§

453 ods. 3 CSP).

48. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaní napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

49. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.